

Zimní příkrmování ptáků

S příchodem chladných dnů mají ptáci výrazně zhoršené podmínky pro přežití. Pokud se budete držet několika zásad, můžete jim příkrmováním významně pomoci. Musíte mít na paměti, že umístěním krmítka na svou zahradu či balkon (i parapet okna) na sebe berete velkou zodpovědnost. Ptáci tvoří tukové zásoby především v druhé části dne. Při rozhodování, kde se před nocí nakrmí, počítají také s vaším krmítkem, a pokud v něm bude potrava chybět, může být již pozdě shánět ji někde jinde. Pokud se tedy rozhodnete ptáky příkrmovat, měli byste to dělat pravidelně.

JAK SPRÁVNĚ PŘIKRMOVAT

- Krmíme od listopadu do března.
- Množství potravy přizpůsobujeme aktuálnímu počasí. Více krmiva podáváme za mrazů a vysoké sněhové pokrývky.
- Krmítko umístíme alespoň 1,5 m nad zemí, ideálně na závětrné a nerušené místo.
- Potrava musí být vždy chráněna před sněhem a deštěm.
- Krmení pravidelně doplňujeme a krmítko čistíme od trusu a slupek.
- Nikdy nekrmíme plesnivým či jinak zkaženým krmivem. Vhodné potraviny z naší kuchyně jsou např. neslaná vařená rýže a brambory, strouhaná mrkev, vložky, syrové maso nebo lůj. **Nikdy nedáváme kořeněné, solené, uzené či přepálené kuchyňské zbytky!**
- Pozor na skleněné plochy v blízkosti krmítka. Ptáci do nich mohou narážet a vážně se poranit či zabít. Zabezpečíme je záclonami nebo nálepkami.
- Čím rozmanitější potravu v krmítku nabídneme, tím více druhů pozorujeme.
- Nezapomínejme na pitko! I v zimě ptáci potřebují vodu.

Jak vybrat krmítko

Nejběžnějším způsobem příkrmování ptáků je sypání potravy na **klasická dřevěná krmítka**. Dřevo je určitě vhodnější materiál než kov, který namrzá a klouže, můžeme ale použít i **krmítka plastová**, která se navíc dobře čistí. Designová plastová krmítka z kvalitního plastu zakoupíte např. u české společnosti **Plastia** na www.plastia.eu.

Potrava v krmítku musí být chráněna před vlhkostí – krmivo zvlhlé deštěm nebo sněhem se rychle kazí. Krmítko má proto mít stříšku, která o několik centimetrů přesahuje základnu. Ta má být dostatečně velká (alespoň 20 × 20 cm), aby se na ní ptáci příliš netísnil a vešly se sem i větší druhy, jako je kos.

V místech, kam nechodíte denně, jako jsou zahrádky u chat a chalup, je výhodné **samonásypné krmítko**. Při dostatečné velikosti zajistí, že zde bude stále zásoba potravy i po několik týdnů. Praktická jsou i **krmítka tubusová**, která dobře chrání potravu před znečištěním. Navíc se zde ptáci příliš nepotkávají a minimalizuje se tak přenos infekcí.

Kdo nemá zahradu, může krmítko umístit na balkon. Je-li krytý, nemusí mít krmítko ani vlastní stříšku – stačí jednoduchý **dřevěný tác**. Pozor ale na skleněné plochy, jako jsou okna a dveře – krmítko by na balkoně mělo být umístěno přímo u nich, nikoliv třeba na zábradlí dva metry od skla.

Ptákům by tak hrozilo, že do něj narazí a zabijí se (skla můžete zabezpečit samolepkami, které seženete na eshop.birdlife.cz). Nemáte-li ani balkon, můžete krmítko umístit na okenní parapet či pomocí přísavky na okenní sklo.

Čím krmit

Potrava přezimujících opeřenců je převážně rostlinná a tvoří ji různá semena, jádra, bobule a jiné plody. Většina ptáků nejlépe přijímá slunečnicová semena. Vrabci nebo hrdličky uvítají také obilná zrna jako oves, proso a pšenici. Když ponecháte na podzim několik jablek na stromě, budou vám za ně vděční kosi a kvičaly, a budete-li mít štěstí, dočkáte se i pestrých severských návštěvníků – brkoslavů. Strakapoudy, sýkory či brhlíky pohostíte tukovou směsí v podobě lojových koulí, které ale vybalte ze sítěk. Ptáci se v nich totiž mohou zachytit drápky; popadané sítky navíc přitahují svou vůní psy, ježky a další zvířata, která je mohou požívat, a způsobit si tak vážné zdravotní potíže. Koule proto spíše vložte do nosičů (raději nekupujte levné koule z palmového tuku, jehož produkce má katastrofální dopad na biodiverzitu, a navíc ptákům často ani nechutná). Kvalitní tukové krmení s přídavkem bobulí či hmyzu seženete např. na www.zelenadomacnost.com, kde nabízejí i držáky na tukové koule a koláče, kvalitní krmení i krmítka. Krmení v biokvalitě nabízí firma PROBIO na www.probio.cz.

VYROBTE SI TUKOVÉ KRMÍTKO!

- Výroba je jednoduchá a můžete do ní zapojit i děti. Základem je **nesolený tuk** (lůj, sádlo, ztužený rostlinný tuk). Sádlo či lůj nakrájejte na menší kousky a roztavte při nižších teplotách. Když začne rozpuštěný tuk tuhnout, zamíchejte do něj vhodná **semena** a drcená **jádra ořechů** (vlašských, lískových). Pro zpestření můžete přidat konopí, proso, mák, řepku, len, pšenici, ovesné vločky, sezam, loupaná dýňová semena, rozinky či zralé jeřabiny. Směsí pak naplníte květináč či rozpuštěnou skořápku kokosového ořechu nebo v ní obalte šišky či jehličnaté větvičky a zavěste je na strom.

Krmítko bezpečné pro ptáky

Ve volné přírodě krmítko umístíte ideálně na závětrné, nerušené místo. Poblíž krmítka se musí nacházet keře nebo stromy, aby se ptáci cítili v bezpečí před predátory ze vzduchu (krahujcem) nebo ze země (kočkou). Krmítko na stojanu lze také opatřit límcem zabraňujícím kočkám v přístupu (více na www.ochranaptaku.cz). Tuková krmítka zavěšujte do stínu, aby nedocházelo k tání a žluknutí tuku na slunci.

Krmítko je nutné pravidelně čistit, protože jsou místem možného přenosu nakažlivých onemocnění. Běžná je např. *trichomonóza*, která v posledních letech decimovala populace pěvců, především zvonků.

Uvidíte-li nemocného ptáka na svém krmítku, vyhodte veškerou potravu na krmítku i pod ním a místo vydezinfikujte. Po opláchnutí nechte krmítko řádně vyschnout a alespoň na dva týdny krmení přerušete. Sami se však náklady obávat nemusíte.

Sýkora modřínka na kokosu s náplní, který můžete objednat na www.zelenadomacnost.com

Připravte si krmítka, začínáme!

Krmítko Domek a Finch od společnosti Plastia; www.plastia.eu

O prvním lednovém víkendu roku 2019 spouští Česká společnost ornitologická zbrusu nový program **Ptačí krmítka**, ve kterém se široká veřejnost může zapojit do sčítání ptáků na krmítku. Ačkoli se jedná o vědecký výzkum, zapojit se do něj může úplně každý bez předchozích zkušeností. Není to vůbec těžké a ještě se u toho pobavíte, aniž byste opustili teplo svého domova!

Na co se můžete těšit?

- stanete se součástí výzkumu sčítání ptáků na krmítkách;
- dostanete zajímavé materiály o ptáčích navštěvujících krmítka a jejich krmení;
- za účast získáte certifikát s profilem vašeho krmítka;
- bude vás to bavit!

Proč sčítat?

Na krmítku máte ptáky doslova na dosah, a můžete se tak naučit rozeznávat nejen jednotlivé druhy, ale u některých i pohlaví. Ruch na krmítku je také příležitostí pro pořízení dokonalých fotografií. A velkou roli může sehrát i v životě dětí, kterým pravidelná péče o krmítko pomáhá vybudovat kladný vztah k přírodě.

Pozorování ptáků navštěvujících krmítka nám pomůže nalézt odpověď na řadu otázek o stavu ptačích populací a jejich proměnách v zimním období. To však vyžaduje velké množství nasbíraných údajů, které získáme jen s vaší pomocí. Sčítat budeme již od pátku (v roce 2019 to bude 4. ledna), zapojit se tak mohou i školní třídy, kluby či mateřské školy.

Jak se zúčastnit?

Je to jednoduché. Připravte si krmítko a pravidelně ho zásobujte kvalitní potravou. Začít můžete hned! Jen tak si můžete být jisti, že si ptáci zvyknou vaše krmítko navštěvovat. Nezáleží přitom, zda je umístěno v zahradě, na balkoně či na parapetu okna.

Kdykoli v průběhu prvního lednového víkendu (v roce 2019 tedy 4.–6. ledna) pozorujte po dobu jedné hodiny své krmítko a zapisujte nejvyšší počet současně pozorovaných jedinců od každého druhu. Nezapomeňte nám poslat výsledky svého pozorování v roce 2019 nejpozději do 15. ledna!

Údaje můžete zadávat online na stránkách programu krmitka.birdlife.cz či do papírových formulářů, které budou na webu volně ke stažení. Pokud se do programu přihlásíte předem (registrace bude spuštěna v průběhu prosince), veškeré materiály získáte v elektronické podobě přímo do e-mailu.

Proč je vaše účast důležitá?

- jen s vámi získáme dostatek údajů o počtech ptáků na krmítkách;
- získané údaje můžeme dále zpracovávat a odhadovat počty ptačích druhů v prostředí, ve kterém sčítáte;
- zpracované údaje mohou odhalit zajímavé podrobnosti o chování a rozšíření zimujících ptáků, o kterém toho zatím víme velmi málo.

Vše potřebné najdete na krmitka.birdlife.cz.

Je to snadné!

* V průběhu **prvního lednového víkendu** po dobu jedné hodiny počítáme ptáky

* **Místo sčítání** si každý vybere sám

* **Pro každý druh nahlásíme nejvyšší počet současně pozorovaných jedinců** (např. 3 kosi, 2 brhlíci ... spatření současně).

Příklad:

12:15

pozorovány

2 pěnkavy...

12:45

... 4 pěnkavy...

13:00

... 1 pěnkava

Správný výsledek: 4 pěnkavy (současně)

Pro každý druh hlásíme JEN nejvyšší počet současně spatřených jedinců.

červenka obecná

hýl obecný, samec

stehlík obecný

drozd kvíčala

sýkora modřinka

pěnkava obecná, samec

vrabec domácí, samec

sýkora koňadra

sýkora modřinka

strakapoud velký, samec

zvonek zelený, samec

mlynařík dlouhoočasný

sýkora babka

brhlík lesní

vrabec domácí, samec

čížek lesní, samec

Ptačí krmítka

krmítka.birdlife.cz

Ilustrace: Jan Hošek

straka obecná

hrdlička zahradní

kos černý, samec

vrabec polní

dlask tlustozobý

vrabec domácí, samice

pěnkava jikavec, samec

